

Evropske kompanije koje se bave proizvodnjom fosilnih goriva ne mogu koristiti kontroverzni Ugovor o energetskej povelji (ECT) da tuže države članice i traže kompenzaciju za uticaj vladinih politika, presudio je Evropski sud pravde.

Ova presuda dovodi u sumnju brojne slučajeve koji su u toku.

Malo poznati ECT, koji datira iz ranih 1990-ih, sadrži veoma kontroverzan mehanizam koji kompanije koriste da ospore odluke nacionalnih vlada o postepenom ukidanju energije zasnovane na fosilnim gorivima.

Međutim, najviši sud EU sada je pojasnio da kompanije ne mogu da koriste ovaj mehanizam, zvanično poznat kao rešavanje sporova između investitora i države, u sporovima unutar EU- o čemu se godinama raspravlja.

U presudi objavljenoj u četvrtak (2. septembra), sud je potvrdio da se ovaj mehanizam "mora tumačiti kao neprimenjiv na sporove između države članice i investitora iz druge države članice u vezi s ulaganjem ove poslednje u prvoj državi članici".

Dodaje se da "očuvanje autonomije i posebne prirode prava EU sprečava da se iste obaveze prema ECT nametnu državama članicama".

Ovo je važno jer se većina sporova vezanih za ECT (oko 60 procenata) vodila između članica EU.

Ranije ove godine, Holandiju su tužile nemačke kompanije RWE i Uniper zbog holandskog zakona o ukidanju uglja, tražeći milijarde kompenzacije prema ovom sporazumu.

Ekološke nevladine organizacije istakle su da presuda pokazuje da tekuće procedure uopšte nisu trebale započeti.

Iako su investitori, njihovi advokati i arbitri dužni da se pridržavaju presude, "ostaje da se vidi da li će dotični sud prihvatiti da odbije svoju nadležnost u predmetu RWE i Uniper", Amandin Van Den Berge, advokatica iz nevladine organizacije ClientEarth, rekao je EUobserver.

"S obzirom na razmere klimatske krize, nije samo užasno to što su kompanije iz EU koristile Ugovor o energetskej povelji da traže kompenzaciju, već je sada potvrđeno da je to i nezakonito", rekla je Van Den Berge.

„Vlade bi trebale biti u mogućnosti da preduzmu mere u vezi sa klimatskim promenama bez straha od arbitražnog izazova kompanija za fosilna goriva“, dodala je ona.

Tokom pregovora o modernizaciji ugovora, Evropska komisija je pokušala da ga reformiše kako bi ga učinila kompatibilnim sa Pariskim sporazumom i ciljem EU da postigne klimatsku neutralnost do 2050. godine.

Međutim, dokumenti koji su procurili ranije ovog leta otkrili su "ograničen napredak" u pregovorima. To je delimično zato što bi za bilo kakve promene ECT-a bila potrebna

jednoglasna odluka svih ugovornih strana-uključujući zemlje izvoznice energije iz fosilnih goriva poput Kazahstana, Turkmenistana i Uzbekistana.

S obzirom na to da se ECT smatra potencijalno blokiranjem prelaska na čistu energiju, više od 400 nevladinih organizacija pozvalo je lidere EU da pokrenu proces povlačenja pre novembarskih pregovora UN o klimi u Glazgovu (COP26).

Poziv su ponovili i neki evropski poslanici i zemlje članice EU, uključujući Francusku i Španiju.

“Njegova reforma ne uspijeva, kompanije koje koriste fosilna goriva koriste je za napad na klimatske politike, više od milion građana traži da se ukine, a sada je najviši sud EU proglasio nezakonitom. Odustajanje od ECT-a ne bi trebalo biti problem”, rekla je Kornelia Marfeld, aktivistkinja nevladine organizacije CAN Europe.

Izvor: euobserver